

09

De Nederlandsche Bank

Statistisch Bulletin maart 2009

Verdubbeling balanstotaal beleggingsfondsen in nieuwe, uitgebreidere statistiek

Met ingang van deze aflevering bevat het Statistisch Bulletin een volledig herziene statistiek van beleggingsinstellingen. Een belangrijk verschil met de oude statistiek is dat nu ook de beleggingsinstellingen die niet onder toezicht van DNB en de AFM vallen, zijn meegenomen. Dit leidt tot een toename van het balanstotaal, een van de kerngegevens uit de statistiek, van EUR 82 miljard naar EUR 193 miljard. Aanleiding voor de herziening van de statistiek vormt een nieuwe ECB-verordening over beleggingsfondsen, op grond waarvan aan de ECB meer gegevens moeten worden gerapporteerd voor de monetaire analyse. De nieuwe tabellen bevatten meer en gedetailleerdere balansgegevens van beleggingsinstellingen, nu ook voor diverse typen instellingen (aandelenfondsen, obligatiefondsen etc), en een uitsplitsing van de activa en passiva naar sector van de tegenpartij (bedrijven, huishoudens etc). Nieuw zijn voorts rendementsgegevens en een winst- en verliesrekening van beleggingsinstellingen. Dit artikel is beperkt tot de opzet van de nieuwe statistiek. In een volgend nummer van het Statistische Bulletin wordt op de eerste, voorlopige cijfers ingegaan.¹

Inzicht in rol financiële intermediairs steeds belangrijker

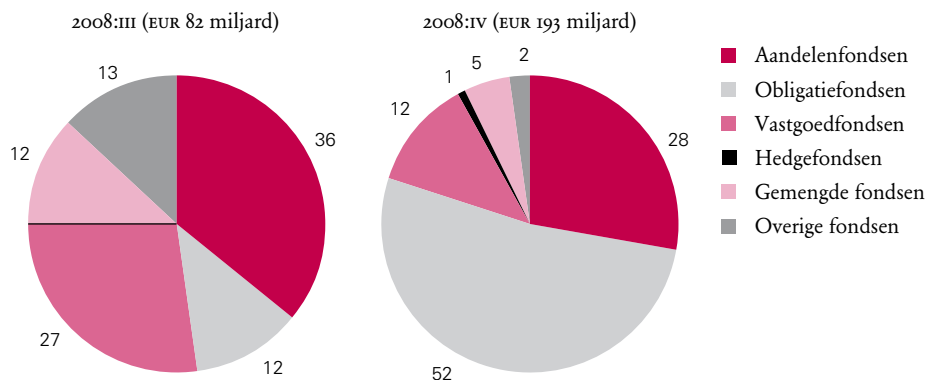
Aanleiding voor de uitbreiding van de statistiek over beleggingsinstellingen/-fondsen (woorden die hier door elkaar zullen worden gebruikt) is de onlangs in werking getreden ECB-verordening over beleggingsfondsen, op

grond waarvan de fondsen geharmoniseerde, dat wil zeggen internationaal vergelijkbaar gemaakte, gegevens over hun activa en passiva moeten verstrekken voor de monetaire analyse door de ECB. Daarmee beoogt de ECB een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen van de financiële geldstromen in het eurogebied, waarvan nu eenmaal ook de stromen via als intermediairs fungerende beleggingsinstellingen een niet onaanzienlijk deel vormen. Gegevens daarover vormen een belangrijke aanvulling op de gegevens die al worden verzameld over de zogeheten monetair-financiële instellingen (MFI's, hoofdzakelijk banken). Met door beleggingsinstellingen gerapporteerde gegevens ontstaat ook een betrouwbaarder en completer beeld van bijvoorbeeld verschuivingen van gelden tussen MFI's en beleggingsinstellingen.

Naar aanleiding van de ECB-verordening over beleggingsinstellingen heeft DNB ook de rapportages door beleggingsinstellingen gestroomlijnd. Tot voor kort rapporteerden zij nog apart voor de statistiek beleggingsinstellingen (ooit opgezet voor toezichtdoelinden, maar thans ook gebruikt door het CBS voor de kwartaalsectorrekeningen²) en voor de opstelling van de betalingsbalans. Tussen deze rapportages bestonden verschillen in definities en rapportagefrequentie en ook de groepen rapporteurs overlaptten elkaar niet volledig. Bovendien voorzag de rapportage voor de statistiek beleggingsinstellingen slechts in een deel van de vereiste gegevens voor de kwartaalsectorrekeningen. Vanaf het vierde kwartaal van 2008 echter rapporteren aan

Grafiek 1 Balanstotaal Nederlandse beleggingsfondsen naar fondstype

In procenten

Figuur 1 Wijzigingen in de statistiek beleggingsinstellingen

In tabellen met nummers zoals aangegeven boven de kolommen tenzij anders aangegeven

Oude statistiek Balansitem ¹					Nieuwe statistiek Balansitem							
	Totaal	Fondstype ²	Tegensector	Waarvan buitenland		Totaal	Fondstype	Tegensector	Waarvan buitenland ⁴	Rendement ⁵	Opbrengsten	Waardeverandering
	6.1	6.1.1	6.2.1	6.1		6.1	6.1.1	6.1.2	6.1.2	6.4	6.5	6.5
Activa	■	■			Activa	■	■			■	■	■
Vorderingen op mfi's	■				Onroerende goederen	■	■					
Giraal geld (incl. kas)	■				In eigen gebruik	■						
Kortlopende termijn- deposito's e.d.	■				Niet in eigen gebruik	■						
Langlopende termijn- deposito's	■				Woningen	■						
Kortlopende vorderingen	■				Overig	■						
Kapitaalmarkt- beleggingen	■				Aandelen en deelnemingen	■	■	■	■		■	■
Effecten	■			■	Participaties in beleggingsinstellingen	■	■	■	■		■	■
Obligaties e.d.	■			■	Overig ('Aand./ deeln. excl. particip.')	■	■				■	■
Centrale overheid	■				Beursgenoteerd	■		■	■			
Overige obligaties	■				Niet-beursgenoteerd	■		■	■			
Aandelen en deelnemingen	■			■	Deelnemingen	■		■	■			
Onderhandse leningen	■			■	Effecten m.u.v. aandelen	■	■	■	■		■	■
Hypothecaire leningen	■				Looptijd t/m 1 jaar	■		■	■		■	■
Onroerende goederen niet in eigen gebruik	■				Looptijd > 1 jaar	■		■	■		■	■
Opties en warrants	■				Financiële derivaten	■	■				■	■
Overige activa	■				Overige beleggingen	■					■	■
					Leningen	■	■	■	■			
					Looptijd t/m 1 jaar	■		■	■			
					Looptijd > 1 jaar			■	■			
					Woning- hypotheken	■						
					Overig	■						
					Deposito's en overige liquide middelen	■	■	■	■			
					Overige activa	■	■					
Passiva	■				Passiva	■	6.2 ⁵					
Kortlopende verplichtingen aan mfi's	■				Effecten m.u.v. aandelen	■	■					
Overige kortlopende verplichtingen	■				Looptijd t/m 1 jaar	■						
Obligaties en onderhandse leningen	■				Looptijd > 1 jaar	■						
Voorzieningen	■				Financiële derivaten	■	■					
Eigen vermogen/ fondsvermogen	■		■	■	Leningen	■	■	■	■			
					Looptijd t/m 1 jaar	■		■	■			
					Looptijd > 1 jaar	■		■	■			
					Overige passiva	■	■					
					Participaties van beleggingsinstellingen	■		6.3	■			
Netto inleg	6.1.2	6.1.2	6.2.2	6.2.2	Netto inleg	6.2	6.3	6.3				

1 Tabel 6.1 bevat tot en met 2008 III afzonderlijk ook geldmarktfondsen.

2 Onderverdeling naar regio (Nederland, Europa, Noord-Amerika, Verre Oosten, Wereldwijd en overig).

3 Ook onderverdeling per fondstype.

4 Ook onderverdeling naar eurogebied en rest van de wereld.

5 Onderverdeling naar fondstypen en binnen aandelenfondsen ook naar regio.

DNB alle beleggingsinstellingen in één nieuw, geharmoniseerd rapportagekader ten behoeve van de statistiek beleggingsinstellingen (in het kader van de monetaire statistiek), de betalingsbalans en de kwartaalsectorrekeningen. Met deze integratie is er naar gestreefd extra administratieve lasten voor de beleggingsinstellingen ondanks de uitbreiding van de regelgeving toch zo beperkt mogelijk te houden.

Van 530 naar 1350 rapporteurs

Belangrijk verschil met de oude statistiek beleggingsinstellingen is dat in de nieuwe statistiek ook beleggingsinstellingen zijn opgenomen die niet onder toezicht staan. Dat zijn met name beleggingsfondsen die zich richten op professionele en institutionele beleggers, beleggingsfondsen met een minimale inleg van meer dan EUR 50.000 en beleggingsfondsen met minder dan 100 participanten. Door deze uitbreiding is het aantal beleggingsinstellingen in de door DNB opgestelde statistiek gestegen van 530 naar circa 1.350. Het balanstotaal van beleggingsinstellingen is hierdoor toegenomen van EUR 82 miljard (eind derde kwartaal 2008) naar EUR 193 miljard (eind vierde kwartaal 2008). Deze wijziging ging gepaard met een sterke verschuiving in de samenstelling naar fondstype (figuur 1). Bijzonder groot was de toename van het belang van obligatiefondsen (van 12 naar 52 procent). Veel van deze fondsen zijn gericht op institutionele beleggers. Met ingang van dit bulletin zijn deze (niet onder toezicht staande) fondsen eveneens in de statistiek opgenomen.

Een ander verschil is dat geldmarktfondsen niet langer deel uitmaken van de statistiek beleggingsinstellingen. Geldmarktfondsen behoren statistisch gezien tot de MFI's en niet tot de beleggingsinstellingen. Laatstgenoemde behoren tot de zogeheten sector Overige Financiële Intermediairs/Instellingen (OFI's).

Meer inzicht in financiële verwevenheid

De nieuwe tabellen 6.1 t/m 6.6 achterin dit Statistisch Bulletin zijn aanzienlijk gedetailleerder dan de oude. Dat geldt bijvoorbeeld voor de indeling van balansitems (zie kader), waarvoor in belangrijke mate is aangesloten bij de balansen van verzekeraars en pensioenfondsen, omdat deze net als beleggingsinstellingen tot de institutionele beleggers worden gerekend (tabel 6.1). Een belangrijke vernieuwing vormen ook de verkorte balansen per type beleggingsfonds (tabel 6.1.1), waarvoor

tot nog toe slechts balanstotalen werden gegeven. Als apart fondstype worden nu ook hedgefondsen onderscheiden. Nieuw en van bijzonder belang voor een beter inzicht in de financiële verwevenheid van economische sectoren is verder een uitsplitsing van de activa en een deel van de passiva (leningen) naar de sector van de tegenpartij (tabel 6.1.2). De tegensector 'buitenland' wordt daarbij onderverdeeld naar het eurogebied en de rest van de wereld. In een aparte tabel worden aan de passivakant ook de participaties in de fondsen door de verschillende sectoren getoond, samen met de netto inleg (tabel 6.3). Nieuw zijn tot slot ook rendementsgegevens (tabel 6.4) en een winst- en verliesrekening voor de diverse fondstypes (tabel 6.5). Gehandhaafd is een tabel die niet over Nederlandse beleggingsinstellingen gaat maar over de beleggingen door Nederlanders (huishoudens, pensioenfondsen etc) in buitenlandse beleggingsfondsen.

1 De nieuwe kwartaalstatistiek zal ook op internet worden gepubliceerd. Vanwege de overgang op een nieuwe rapportage zijn ten tijde van afsluiten van dit bulletin nog niet alle details beschikbaar. Op internet zal maandelijks een tabel met de netto-inleg in beleggingsfondsen verschijnen. De oude tabellen tot en met het derde kwartaal 2008 zullen overigens nog geruime tijd op internet te raadplegen zijn.

2 Kwartaalsectorrekeningen beschrijven de economische ontwikkeling van de afzonderlijke sectoren in de Nederlandse economie op kwartaalbasis.